

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EUROSISTĒMA

lelikums

ECB SPECIĀLISTU MAKROEKONOMISKĀS IESPĒJU APLĒSES EURO ZONAI

Pamatojoties uz informāciju, kas pieejama līdz 2011. gada 25. augustam, ECB speciālisti sagatavojuši euro zonas makroekonomisko norišu iespēju aplēses.¹ Paredzams, ka reālā IKP gada vidējais pieaugums 2011. gadā būs 1.4–1.8% un 2012. gadā – 0.4–2.2%. Paredzams, ka inflācija 2011. gadā būs 2.5–2.7% un 2012. gadā – 1.2–2.2%.

Tehniskie pieņēmumi par procentu likmēm, valūtu kursiem, preču cenām un fiskālo politiku

Tehniskie pieņēmumi par procentu likmēm un gan enerģijas, gan neenerģijas preču cenām balstīti uz tirgus gaidām atbilstoši stāvoklim 2011. gada 18. augustā.

Pieņēmums par īstermiņa procentu likmēm ir tīri tehnisks. Īstermiņa procentu likmes nosaka pēc 3 mēnešu EURIBOR, tirgus gaidas iegūstot, pamatojoties uz biržā tirgto nākotnes līgumu procentu likmēm. Saskaņā ar attiecīgo metodiku šo īstermiņa procentu likmju vidējais rādītājs 2011. gadā būs 1.3% un 2012. gadā – 1.0%. Tirgus gaidas attiecībā uz euro zonas valstu valdības 10 gadu obligāciju nominālajām peļņas likmēm rāda, ka to vidējais līmenis gan 2011., gan 2012. gadā būs 4.2%. Tiek pieņemts, ka lielākajā daļā euro zonas tirgus procentu likmju ietekme uz banku aizdevumu procentu likmēm atbildīs vēsturiskajām tendencēm. Taču dažviet, īpaši tur, kur vērojama spriedze valdības obligāciju tirgū, gaidāma papildu negatīva ietekme uz banku kredītriska prēmijām. Tiek pieņemts, ka kredītu piedāvājuma nosacījumi iespēju aplēšu periodā pakāpeniski turpinās normalizēties, bet joprojām nedaudz palēninās aktivitāti.

Attiecībā uz preču cenām, pamatojoties uz tendenci biržā tirgto nākotnes līgumu tirgū divu nedēļu periodā, kas beidzās pēdējā datu aktualizēšanas termiņā, pieņemts, ka vidējā Brent jēlnaftas cena 2011. gadā būs 110.1 ASV dolārs par barelu un 2012. gadā – 106.5 ASV dolāri par barelu. Tiek pieņemts, ka neenerģijas preču cenas ASV dolāros² 2011. gadā palielināsies par 19.6% un 2012. gadā samazināsies par 0.8%.

Tiek pieņemts, ka divpusējie valūtu kursi iespēju aplēšu periodā saglabāsies nemainīgi atbilstoši vidējiem rādītājiem, kas dominēja divu nedēļu laikā līdz pēdējam datu aktualizēšanas termiņam 2011. gada 18. augustā. Tas nozīmē, ka euro kurss attiecībā pret ASV dolāru 2011. gadā būs 1.42 un 2012. gadā – 1.43 un euro efektīvais kurss 2011. gadā pieaugs vidēji par 0.2% un 2012. gadā samazināsies vidēji par 0.2%.

Pieņēmumi par fiskālo politiku balstīti uz atsevišķu euro zonas valstu budžeta plāniem, kas bija pieejami 2011. gada 19. augustā. Tie ietver visus politikas pasākumus, kurus jau apstiprinājuši valstu parlamenti vai kurus valdības jau pietiekami sīki izstrādājušas un kurus, domājams, apstiprinās likumdošanas procesā.

¹ ECB speciālistu makroekonomiskās iespēju aplēses papildina Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskās iespēju aplēses, ko divas reizes gadā kopīgi sagatavo ECB un euro zonas nacionālo centrālo banku eksperti. Izmantotās metodes atbilst Eurosistēmas speciālistu iespēju aplēsēs izmantotajām metodēm, kas aprakstītas dokumentā *A guide to Eurosystem staff macroeconomic projection exercises* ("Eurosistēmas speciālistu makroekonomisko iespēju aplēšu sagatavošanas rokasgrāmata"; ECB, 2001. gada jūnijs), kurš pieejams ECB interneta vietnē. Lai atspoguļotu ar iespēju aplēsēm saistīto nenoteiktību, katrā mainīgā lieluma atainošanai izmanto diapazonus. Tos veido, izmantojot atšķirības starp faktisko iznākumu un vairāku iepriekšējo gadu laikā sagatavotajām iespēju aplēsēm. Diapazons ir divreiz lielāks par šo atšķirību vidējo absolūto vērtību. Izmantotā metode, t.sk. ar izņēmuma gadījumiem saistītās korekcijas, izskaidrota dokumentā *New procedure for constructing Eurosystem and ECB staff projection ranges* ("Jauna Eurosistēmas un ECB speciālistu iespēju aplēšu diapazonu noteikšanas procedūra"; ECB, 2009. gada decembris), kurš arī pieejams ECB interneta vietnē.

² Naftas un pārtikas cenu pieņēmumi balstīti uz biržā tirgto nākotnes līgumu cenām līdz aplēšu perioda beigām. Tiek pieņemts, ka pārējo preču cenas līdz 2012. gada 3. ceturksnim atbildīs biržā tirgto nākotnes līgumu cenām un pēc tam attīstīsies atbilstoši pasaules ekonomiskajai aktivitātei.

Pieņēmumi par starptautisko vidi

Pasaules tautsaimniecības izaugsmes temps pēdējos mēnešos palēninājies. Šī palēnināšanās daļēji atspoguļo pārejošus faktoros, piemēram, Japānā notikušās dabas katastrofas un kodolkatastrofas ietekmi uz Japānas tautsaimniecību un globālajām piegādes ķēdēm, kā arī augsto preču cenu nelabvēlīgo ietekmi uz ienākumiem lielākajās attīstītajās valstīs. Runājot par nākotni, gaidāms, ka, pakāpeniski mazinoties traucējumiem piegādes ķēdēs, šā gada 2. pusgadā pieauguma temps kļūs nedaudz straujāks. Taču gaidāms, ka bezdarbs, kas ir augstāks, nekā domāts, zemāka uzņēmēju un patērētāju konfidence attīstītajās valstīs un joprojām vājā aktivitāte ASV mājokļu tirgū negatīvi ietekmēs izaugsmi. Turklāt, lai gan nav paredzams, ka nesenā noskaņojuma maiņa pasaules finanšu tirgos varētu pārtraukt pasaules tautsaimniecības atveseļošanu, gaidāms, ka tās negatīvās atskaņas būs jūtamas arī turpmāk, 2011. gada 2. pusgadā ietekmējot gan konfidenci, gan bagātības efektu. Gaidāms, ka vidējā termiņā finanšu krīzes sekas turpinās negatīvi ietekmēt attīstīto valstu tautsaimniecības atveseļošanās intensitāti, atspoguļojot nepieciešamību veikt bilanču korekcijas dažādos sektoros. Tas pavājina darba tirgus situācijas drīzas uzlabošanās izredzes dažās attīstītajās valstīs. Turpretī attīstības valstīs arī turpmāk gaidāma relatīvi stabila izaugsme, saglabājoties pārkaršanas spiedienam. Tiek pieņemts, ka pasaules reālais IKP ārpus euro zonas esošajās valstīs 2011. gadā pieaugs vidēji par 4.1% un 2012. gadā – par 4.4%. Tiek lēsts, ka euro zonas ārējā pieprasījuma kāpums 2011. gadā būs 7.0% un 2012. gadā – 6.8%. Šis pieauguma temps ir lēnāks, nekā tika paredzēts Eurosistēmas speciālistu 2011. gada jūnija iespēju aplēsēs, īpaši atspoguļojot ASV tautsaimniecības perspektīvas pasliktināšanos.

Reālā IKP pieauguma iespēju aplēses

Pēc spēcīgā būvniecības apjoma pieauguma atjaunošanās noteiktā kāpuma euro zonā 2011. gada 1. ceturksnī, pēdējos mēnešos bijusi vērojama būtiska ekonomiskās aktivitātes samazināšanās. Tāpat kā pasaulē, arī euro zonā ekonomisko aktivitāti mazinājušas negatīvās sekas, ko izraisīja dabas katastrofa un kodolkatastrofa Japānā, kā arī iepriekšējo naftas cenu kāpumu novēlotā ietekme. Izaugsmes pamattempu euro zonā pavājināja arī iekšēji faktori, piemēram, zemākas kapitāla vērtspapīru cenas, stingrāka fiskālā nostāja, stingrāki kredītu piedāvājuma nosacījumi un paaugstinātā nenoteiktība, kas atspoguļojas riska prēmiju pieaugumā saistībā ar valsts parāda krīzi, kā arī uzņēmēju un patērētāju konfidences kritumā. Tā kā gaidāms, ka vairāku šo faktoru negatīvā ietekme tuvākajā laikā turpināsies, 2011. gada 2. pusgadā paredzams tikai neliels reālā IKP pieaugums. Gaidāms, ka pēc tam aktivitātes kāpuma temps pakāpeniski paātrināsies, augošajam ārējam pieprasījumam labvēlīgi ietekmējot euro zonas eksportu, savukārt iekšzemes pieprasījums, kā paredzams, pakāpeniski nostiprināsies, jo to veicinās stimulējošā monetārās politikas nostāja, uz finanšu sistēmas darbības atjaunošanu vērstie pasākumi un, visbeidzot, stabila globālā pieprasījuma ietekme uz iekšzemes ienākumiem. Gada izteiksmē gaidāmā reālā IKP izaugsme 2011. gadā būs 1.4–1.8% un 2012. gadā – 0.4–2.2%.

Sīkāk aplūkojot pieprasījuma komponentus, gaidāms, ka līdz 2012. gadam saglabāsies relatīvi spēcīgs ārpus euro zonas veiktā eksporta pieauguma temps, lai gan 2012. gadā atbilstoši euro zonas eksporta tirgus daļu sarukuma tendencei tas būs lēnāks nekā euro zonas ārējā pieprasījuma tempa kāpums. Paredzams, ka pēc spēcīgā pieauguma 2011. gada 1. ceturksnī kopējais ieguldījumu apjoms atlikušajos gada mēnešos palielināsies tikai nedaudz, pieauguma tempam kļūstot straujākam 2012. gadā. Gaidāms, ka uzņēmumu ieguldījumu kāpums iespēju aplēšu periodā stabili paātrināsies – to veicinās augoša pelnītspēja, noturīgs eksporta kāpums un jaudas problēmvieta rašanās. Taču gaidāms, ka ieguldījumi mājokļos visā iespēju aplēšu periodā joprojām pieaugs relatīvi lēni sakarā ar dažās valstīs notiekošajām mājokļu tirgus korekcijām, kas atspoguļojas arī paredzamajā mērenajā mājokļu cenu pieaugumā. Turklāt tiek pieņemts, ka valdības ieguldījumi līdz 2012. gada beigām samazināsies, kā pašlaik norādīts vairākās euro zonas valstīs publikotajās fiskālās konsolidācijas programmās.

2011. gadā tiek prognozēts samērā lēns privātā patēriņa pieaugums, bet 2012. gadā tas kļūs nedaudz straujāks, galvenokārt atspoguļojot reāli rīcībā esošo ienākumu palielināšanās tendenci. Lai gan 2011. gada atlikušajos mēnešos iepriekšējo preču cenu kāpumu negatīvajai ietekmei vajadzētu kavēt reāli rīcībā esošo ienākumu palielināšanos, turpmākajā periodā gaidāma inflācijas spiediena mazināšanās, kas veicinās reāli rīcībā esošo ienākumu dinamiku 2012. gadā. Paredzams, ka līdz 2012. gadam valdības patēriņš reālajā izteiksmē pieaugs tikai nedaudz, atspoguļojot vairākās euro zonas valstīs publiskotās fiskālās konsolidācijas programmas. Gaidāms, ka ārpus euro zonas esošo valstu importa pieauguma temps 2011. gadā nedaudz palielināsies un pēc tam 2012. gadā stabilizēsies, iespēju aplēšu periodā augot straujāk nekā kopējais pieprasījums. Paredzams, ka, atspoguļojot nedaudz spēcīgāko eksporta pieaugumu, neto tirdzniecības ieguldījums IKP kāpumā visā iespēju aplēšu periodā būs pozitīvs, kaut arī samazināsies.

A tabula. Makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai

(gada vidējās pārmaiņas; %) ^{1), 2)}

	2010	2011	2012
SPCI	1.6	2.5–2.7	1.2–2.2
Reālais IKP	1.7	1.4–1.8	0.4–2.2
Privātais patēriņš	0.8	0.3–0.7	0.0–1.6
Valdības patēriņš	0.5	–0.2–0.8	–0.7–0.5
Kopējā pamatkapitāla veidošana	–0.8	2.2–3.6	0.8–5.4
Eksports (preces un pakalpojumi)	11.0	5.6–8.4	2.3–9.7
Imports (preces un pakalpojumi)	9.3	4.7–7.3	2.0–9.2

1) Reālā IKP un tā sastāvdaļu iespēju aplēsēs izmantoti atbilstoši darbadienu skaitam koriģēti dati. Importa un eksporta iespēju aplēsēs ietverta euro zonas iekšējā tirdzniecība.

2) Dati par euro zonu, ietverot Igauniju (izņemot SPCI 2010. gada datus). 2011. gada vidējās procentuālās SPCI pārmaiņas aprēķinātas, ietverot Igauniju euro zonā jau 2010. gadā.

Cenu un izmaksu iespēju aplēses

SPCI gada inflācija euro zonā 2011. gada augustā bija 2.5%. Paredzams, ka kopējā SPCI inflācija nākamajos mēnešos saglabāsies virs 2% lielā mērā sakarā ar iepriekšējo spēcīgo naftas un nenaftas preču cenu kāpumu ietekmi uz enerģijas un pārtikas preču cenām. Pamatojoties uz pašreizējām biržā tirdzoto preču nākotnes līgumu cenām, paredzams, ka pēc tam importa cenu kāpums palēnināsies. Turpretī gaidāms, ka iekšzemes cenu spiediens lēnām pastiprināsies, atspoguļojot darbaspēka izmaksu paaugstināšanos, kā arī iepriekšējo preču cenu kāpumu ietekmi, tāpēc SPCI inflācija, izņemot pārtiku un enerģiju, iespēju aplēšu periodā pakāpeniski pieaugs. Kopumā paredzams, ka kopējā gada vidējā inflācija 2011. gadā būs 2.5–2.7% un 2012. gadā – 1.2–2.2%. Paredzamais atlīdzības vienam nodarbinātajam pieaugums iespēju aplēšu periodā joprojām ir relatīvi mērens, atspoguļojot gaidāmo lēno darba tirgus apstākļu uzlabošanos. Sakarā ar daļējo un novēloto nominālās darba samaksas reakciju uz patēriņa cenu inflāciju paredzams, ka reālā atlīdzība vienam nodarbinātajam 2011. gadā saruks. Pēc tam gaidāms lēns pieaugums. Tā kā paredzamais produktivitātes kāpums ir neliels, gaidāms, ka vienības darbaspēka izmaksas 2011. gadā atkal sāks palielināties un 2012. gadā kāpuma temps kļūs vēl straujāks. Tāpēc paredzams, ka peļņas maržu pieaugums 2011. un 2012. gadā palēnināsies, atspoguļojot arī gaidāmo mēreno kopējā pieprasījuma kāpumu.

Salīdzinājums ar 2011. gada jūnija iespēju aplēsēm

Salīdzinājumā ar 2011. gada jūnija "Mēneša Biļetenā" publicētajām Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskajām iespēju aplēsēm 2011. un 2012. gadā euro zonā paredzami reālā IKP pieauguma diapazoni pārskatīti un pazemināti. 2011. un 2012. gada perspektīvas pārskatīšana atspoguļo gan zemāku ārējo pieprasījumu, gan vājāku iekšzemes pieprasījumu. Iekšzemes pieprasījumu mazinoši faktori ir arī lielāka nenoteiktība, konfidences kritums, zemākas akciju cenas un stingrāki kredītu piedāvājuma nosacījumi. Šie faktori kopā kompensē pārskatītā un būtiski samazinātā tehniskā pieņēmuma par euro zonas vidējām aizdevuma procentu likmēm radīto pozitīvo ietekmi. Sarukums 2012. gadā atspoguļo arī dažās euro zonas valstīs īstenoto papildu fiskālo ierobežojumu ietekmi. Attiecībā uz SPCI inflāciju iespēju aplēšu diapazons 2011. gadam nav mainīts, savukārt 2012. gada diapazons salīdzinājumā ar 2011. gada jūnija iespēju aplēsēm ir nedaudz šaurāks.

B tabula. Salīdzinājums ar 2011. gada jūnija iespēju aplēsēm

(gada vidējās pārmaiņas; %)

	2011	2012
Reālais IKP – 2011. gada jūnijs	1.5–2.3	0.6–2.8
Reālais IKP – 2011. gada septembris	1.4–1.8	0.4–2.2
SPCI – 2011. gada jūnijs	2.5–2.7	1.1–2.3
SPCI – 2011. gada septembris	2.5–2.7	1.2–2.2

Salīdzinājums ar citu institūciju prognozēm

Pieejamas vairākas starptautisko organizāciju un privātā sektora iestāžu sagatavotās prognozes euro zonai (sk. C tabulu). Taču šīs prognozes nav precīzi salīdzināmas cita ar citu vai ar ECB speciālistu makroekonomiskajām iespēju aplēsēm, jo tās nav sagatavotas vienā laikā. Turklāt to pieņēmumi par fiskālajiem, finanšu un ārējiem mainīgajiem lielumiem, t.sk. naftas un citu preču cenām, iegūti, izmantojot atšķirīgas (daļēji nenorādītas) metodes. Visbeidzot, dažādās prognozēs izmantotas atšķirīgas metodes datu koriģēšanai atbilstoši darbadienu skaitam.

Saskaņā ar pašlaik pieejamām citu organizāciju un institūciju prognozēm gaidāms, ka euro zonas reālā IKP pieaugums 2011. gadā būs 1.6–2.0% (diapazona robežas nedaudz augstākas nekā ECB speciālistu iespēju aplēšu diapazonam) un 2012. gadā – 1.5–2.0% (tuvu ECB speciālistu iespēju aplēšu diapazona augšējai robežai). Attiecībā uz inflāciju pieejamās prognozes rāda, ka SPCI gada vidējā inflācija 2011. gadā būs 2.6%, kas atbilst ECB speciālistu iespēju aplēšu diapazonam. SPCI inflācijas prognozes 2012. gadam ir 1.6–2.0%, kas arī atbilst ECB speciālistu iespēju aplēšu diapazonam.

C tabula. Euro zonas reālā IKP pieauguma un SPCI inflācijas prognožu salīdzinājums

(gada vidējās pārmaiņas; %)

	Publiskošanas datums	IKP pieaugums		SPCI inflācija	
		2011	2012	2011	2012
OECD	2011. gada maijs	2.0	2.0	2.6	1.6
Eiropas Komisija	2011. gada maijs	1.6	1.8	2.6	1.8
SVF	2011. gada jūnijs	2.0	1.7	2.6	1.8
<i>Survey of Professional Forecasters</i>	2011. gada augusts	1.9	1.6	2.6	2.0
<i>Consensus Economics</i> prognozes	2011. gada augusts	1.9	1.5	2.6	1.9
ECB speciālistu iespēju aplēses	2011. gada septembris	1.4–1.8	0.4–2.2	2.5–2.7	1.2–2.2

Avoti: Eiropas Komisijas ekonomiskās prognozes, 2011. gada pavasaris; SVF aktualizētās Pasaulē tautsaimniecības perspektīvas, 2011. gada jūnijs; OECD Tautsaimniecības perspektīvas, 2011. gada maijs; *Consensus Economics* prognozes un ECB *Survey of Professional Forecasters*.

Piezīmes. Gan ECB speciālistu makroekonomiskajās iespēju aplēsēs, gan OECD prognozēs uzrādīts atbilstoši darbadienu skaitam koriģēts gada pieauguma temps, bet Eiropas Komisija un SVF gada pieauguma tempu uzrāda, neveicot korekcijas atbilstoši darbadienu skaitam gadā. Citās prognozēs nav norādīts, vai tajās uzrādītie dati ir vai nav koriģēti atbilstoši darbadienu skaitam.

© Eiropas Centrālā banka, 2011

Adrese: Kaiserstrasse 29, 60311 Frankfurt am Main, Germany
 Pasta adrese: Postfach 16 03 19, 60066 Frankfurt am Main, Germany
 Tālrunis: +49 69 1344 0
 Fakss: +49 69 1344 6000
 Interneta vietne: <http://www.ecb.europa.eu>

Visas tiesības rezervētas.

Atļauta pārpublicēšana izglītības un nekomerciālos nolūkos, norādot avotu.